

1939

J A N U Á R

RiáltoSzó

SZERKESZTI:
DR. TAVASZY
SÁNDOR

T A R T A L O M

Ófelsége II. Károly király karácsonyi szózata és újévi beszéde. — Tavasz Sándor: Mit vár egyházunk a főiskolai képzettségű értelmiségtől? — „IGY SZÓL AZ ÚR.” Kováts László: Az új templom dícsősége. — Dr. Bene Ferenc: A könyv szerepe a társadalomban. — EGYHÁZUNK MUNKÁJA. Partialis senior: Az egyházmegye jelentősége egyházunkban. — GYŰLEKEZETI ÉLET. Kiss Bertalan: Városi gyülekezetek mai kérdései — KERESZTYÉN KRITIKA. Dávid Gyula: Botránkozás Barth Károlyon. — IRODALOM ÉS MŰVÉSZET. — HIREINK.

Megjelent!

Horváth Jenő:

Megjelent!

Most szedtem a fáról

cimű elbeszéléses kötet, Reményik Sándor előszavával. *Ára 70 L.*

Ujdonság!

Megjelent!

Ujdonság!

Fülöp Ferenc:

Kuyper Ábrahámról

szóló életrajza.

Az aktuális kérdésekkel (iskolaharc, állam és egyház viszonya stb.) tele könyvre felhívjuk olvasóink figyelmét. *Ára 20 lej.*

Itt az Isten köztünk

A csendes óra és családi áhítat könyve az 1939. évre

A minden napra szóló igemagyarázatokat és imádságokat református népünk minden rétege használhatja. — *Ára 28 lej.*

Leszakíthatós bibliai tömbnaptár

az 1939. évre. — A minden napra igemagyarázatot, imádságot és éneket tartalmazó tömbnaptár falra akasztható, vagy íróasztalra állítható, művészi kivitelű kemény hátlappal. — *Ára 48 lej.*

Magyar verseskönyv

Tartalmazza a magyar költészet legnagyobbjainak versremekeit. Terjedelme 80 oldal. Összeállította: VITA ZSIGMOND.

Ára 14 Lei.

Megjelent Belmissziói Füzetek:

<i>László Dezső:</i> Az Anyaszentegyház	3 lej.
<i>Dr. Imre Lajos:</i> Liliom a tövisék között. (A református egyházak világtestvérisége)	4 "
<i>Dr. Horváth Jenő:</i> A megtérés	3 "
<i>Krisztus Mandzsuriában</i>	3 "
<i>M. Nagy Ottó:</i> Hiszek a Szentháromság egy Istenben. (A református hit)	3 "
<i>Szpos Géza:</i> Az utolsó ítéletről	3 "
<i>Halál, hol a te fullánkod?</i>	3 "
<i>Gergely Ferenc:</i> Légy hú mindhalálig! (A vegyesházasságról)	3 "

Kaphatók az „Ifjú Erdély” kiadóhivatalában.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSOK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA MARECHAL FOCH 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XIII. ÉVFOLYAM

1939. JANUÁR

I. SZÁM

Inregistrat la Tribunalul sub N-rul 1507/1938, la N-rul curent 27. sz. a. bejegyezve a cluji Törvényszéknél.

ŐFELSÉGE II. KÁROLY KIRÁLY

Őfelsége II. Károly király karácsonyi

szózata: „A mult szerzeményei nem segítenek meg, ha nem biztosítjuk a jövő előhaladását. Akik hazánkat megalkották, már elhunytak; ma újjászületett Romániában élünk és mindenkinek kötelessége azt tökéletes és érdeknélküli hazafisággal erősíteni. Ma inkább szüksége van az Országnek, mint bármikor arra, hogy mindnyájan egyetlen hitben és egyetlen akaratban egyesüljünk. Huzavonára és várakozásra nincs idő. A mai románok nem elégedhetnek meg a történelem eddigi eredményeivel, hanem — kicsik és nagyok egyaránt — meg kell hogy értsék azt, hogy elérkezett a konszolidálásra és a dicsőségre törő szorgos munkának az ideje. Meg kell értenie a nemzetnek azt, hogy ma minden románnak, inkább mint bármikor, Románia és a román újrafeltámadás katonájának kell lennie!”

Őfelsége újévi beszédéből: Újév első

napján Őfelsége a királyi palotában, az állami méltóságok előtt Miron Christea miniszterelnök üdvözlő szavaira a következő beszédet mondotta:

— Miniszterelnök Úr! Uraim! Az 1938. év a nemzet történetében az aggodalmakkal teljes év volt, de a nemzeti megújulás és újraébredés éve is. Az elmúlt évben egyetlen irányító gondolatom volt, amit az új alkotmány kihirdetése alkalmával is vallottam: Románia üdve. Ez nemcsak gondolat volt, hanem jelszó és útjelző kiáltás is. Különös öröömre szolgált az, amikor láttam hogy az ország a népszavazás alkalmával egyhangúan válaszolt erre a felhívásra, és az a lendület, amellyel a Nemzeti Újjászületés Frontjába való beiratkozások történtek, örvendetes jel és bizonyítja, hogy országunk egészséges és lángoló lelkesedéssel tud válaszolni azok felhívására, akik a javát akarják. Ugyanez a magasztos elgondolás irányította kormányomat is. A miniszterelnök úr által elmondottak mindenkinek megmutatták a kormány tevékenységét.

— Minden jóhiszemű embernek el kell ismernie, hogy hatalmas munka, nagy erőfeszítés történt. A jó eredmények napról-napra elő fognak tűnni és azt, hogy mindezt ilyen eleven ritmusban sikerült megvalósítani, annak köszönhetjük, hogy mindenki megértette az új idők jelszavát, ez a jelszó pedig a munka. A mult év alkotásainál nagy segítségünk volt az ország pénzügyeinek jó állapota, ami sokkal nagyobb erőfeszítéseket tett lehetővé, mint a multban. Most tehát úgy érzem, köteles-

ségem, hogy teljes meggyőződéssel köszönetet mondjak kormányomnak a végzett munkáért.

— Az 1939. év küszöbén figyelembe kell vegyük a mult tanulságait és bizalommal és határozottsággal kell fogadnunk a jövőt. Az eddigi ritmust habozás nélkül kell tovább folytatnunk. Nem engedhető meg egy pilanatnyi pihenő sem Románia újjászületésének és megerősítésének nagyszerű útján. Ebben a pillanatban, amikor sok veszedelem támadhat, az összes románoknak kötelessége, hogy megfelekedzenek magánérdekeikről és szorosan egymás mellett állva egy gondolattal dolgozzanak a nemzet megerősítésén.

Mit vár egyházunk a főiskolai képzettségű értelmiségtől

1. A feltett kérdésre: Mit vár egyházunk a főiskolai képzettségű értelmiségtől? — csak akkor tudunk feleletet adni, ha előbb megfordítjuk a kérdést: És mit vár a főiskolai képzettségű értelmiség az egyháztól? Ebben az ellentételezésben tűnik ki, hogy mekkora feszültség él az egyház és az értelmiség, az értelmiség és az egyház között. Az egyház mást vár az értelmiségtől, mint amit az értelmiség vár az egyháztól és az értelmiség mást vár az egyháztól, mint amit az egyház vár az értelmiségtől. Más az igénye az értelmiségnek az egyházzal szemben és merőben más az egyház igénye az értelmiséggel szemben. És ennek a feszülő ellentétnek, sőt igen sok esetben, ennek az ellenmondásnak az az oka, hogy másképpen nézi az értelmiség az egyházat, mint ahogyan az egyház nézi önmagát és más szerepet kíván játszani az értelmiség az egyházban, mint aminőt az egyház vár az értelmiségtől.

Az értelmiség az egyházat pusztá szociológiai formának nézi. Társadalmi közönség az egyház, amelynek tartalmat és jelentést a mindenkori viszonyok adnak. Jellemző erre a felfogásra az a helyzet, amelybe egyházunk a magyar államiség szétförése következtében jutott. Népközönségünknek ma az egyetlen történelmi formája az egyház. Lehetnek és vannak különböző társadalmi közösségei, aminők a különböző művelődési, gazdasági és politikai alakulatai. Ezek azonban sokkal nagyobb szétféjlődést mutatnak, mint az egyházak. Az egyházak sem képeznek egységet, sőt annyira különböznek egymástól, hogy eltörülhetetlen határ van közöttük, de mégis kisebb számú egységet alkotnak, ennél fogva jobban megközelítik az egységet, bár sohasem érik el. Ellenben a különböző alakulatok oly nagy számban élnek egymásmellett, hogy épen ezért sokkal távolabb állanak az egységtől.

Értelmiségünk az egyházat még ma is nemzeti életformának nézi, amely előtt első-

sorban a nemzetnevelés és a nemzeti művelődés feladata áll. Vagy ennél kevesebbnek, társadalmi-népi keretnek, amely az ősi népi erkölcsök, a sajátosságokat őrző szokások fenntartására és megőrzésére hivatott. Legyen az egyház a népi és nemzeti hagyományok őrzője, óvja és nevelje a népet a jó erkölcsökben, az állami és a társadalmi rend tisztelésére. Vannak; akik még többet is kívánnak ebben az irányban, különösen a szorongató szükség folytán. Elvárják, hogy az egyház vállaljon vezetőszerepet a nép gazdasági megszervezése és nevelése terén is, tehát legyen igazi társadalmi szervezet, amelybe szervesen beletagolódik minden társadalmi tevékenység. Sőt, még többet várnak. Azt várják az egyháztól, amit az örökségen osztozkodó testvérek vártak Jézustól, hogy ossza meg közöttük az örökséget, amely felett egymással vitába és harcba keveredtek. Azt várják, hogy az egyház álljon oda a különböző kormányzati formák mellé, vagy a demokrácia, vagy a diktatura mellé, álljon a pártjára a liberáliszmusnak, vagy a kollektívizmusnak, a kapitalizmusnak, vagy a szocializmusnak, sőt a kommunizmusnak. Azt várják, hogy legyen korszerű és friss, bátor és nem tétovázó, harcos és elszánt, de nem az Isten ügyéért és az ő igazságáért, hanem az egymással harcoló pártok és mozgalmak ügyéért és az emberi igazságért. Az egyház azonban nem vállal és nem vállalhat semmiféle ilyen harcot. Amiképpen Jézus nem vállalta, hogy megossza a két civakodó testvér között a vitás örökséget, mert ő nem azért jött, hogy ideiglenes megoldásokat végezzen, hanem azért a gyökeres megoldásért, hogy a testvérek távoztassák el, irtsák ki lelkükből a telhetlenséget, „mert nem vagyonnal való bővölködésben van az embernek az ő élete” (Lk, 12:13—15.), épenúgy az egyház sem avatkozhatik bele kicsinyes emberi érdekek tusájába és nem állhat egyetlen párt mellé sem, hanem meg kell maradnia az Isten pártján.

2. Miután felvetettük a kérdést: Mit vár az értelmiség az egyháztól? — s ráutaltunk a lehetséges feleletek summájára, valamint annak evangéliumi kritikájára, most vessük fel a mi tulajdonképpeni kérdésünket: Mit vár egyházunk a főiskolai képzettségű értelmiségtől?

Az egyház nem várhat mást, mint amit Krisztus vár az egyháztól, tehát Krisztus vár értelmiségünktől.

Krisztus pedig azt várja, hogy minden hívő ember megismerje, hogy az egyház az ő teste; hogy megismerje, hogy ő a Krisztus testének élő tagja és minden hívő az ő adományaival Krisztus dicsőségére kell hogy éljen.

3. Egyházunk tehát, a Krisztus akarata szerint, azt várja, hogy az egyházat úgy ismerjük meg, mint a Krisztus testét. Ennek azonban feltételei vannak. A legelső a hit. Akinél hiányzik a Krisztusban való hit, az előtt hiábavaló dolog erről a kérdéstről beszélni. A vak emberrel meg lehet ismergetni a fényforrásokat, a fény keletkezésének fizikai tüneteit, vagy a fény terjedésének sebességét, de fényt, mint világosságot, vagy mint színt, teljes gazdagságában, soha. A hit Isten ajándéka az ő kijelentésének és kegyelmének elfogadására. A hit tehát nem elhívés valamely tekintély alapján. Az egyház a Krisztus teste, ezt is csak a hit segítségével tudom megragadni, mert ez az ismeret maga is Isten tulajdon kijelentésén nyugszik és abból következik.

Mi az értelme ennek a tanításnak? — Mindenekelőtt az, hogy amiképpen Krisztus Isten kijelentő akaratának a megtestesülése, úgy az egyház meg Krisztus megtestesülése ebben a világban. Az egyházban a Krisztus szava kell hogy hangozzék, az egyháznak hordoznia kell azokat a szenvedéseket és nyomorúságokat, amelyeket Krisztus hordozott miéretünk, az egyháznak harcolnia kell a bűn hatalma ellen, amiképpen Krisztus is harcolt a Sátán minden hatalma és ravaszsága ellen.

Krisztus testének, ennek a tiszta lelki szervezetnek tagja minden hívő, aki részt vesz Krisztus földi életének az egyházban továbbható tevékenységeiben.

Mindezekből az következik, hogy az értelmiséghez tartozó minden tagnak tisztában kell lennie azzal, hogy az egyház azt várja tőle, hogy úgy tekintsen önmagára, mint aki az egyházon belül van és nem kívül. Nem úgy áll a dolog, hogy az egyházon belül állanak a püspökök, lekipásztorok, esetleg a presbiterek s a határvonalon kívül állanak a tagok s onnan kívülről nézik, vizsgálják, bírálják az egyházat és annak munkáját. Az egyházat és mun-

káját csak az ítélni meg, aki maga is benn van az egyházban, résztvesz az egyházban, hozzátartozik a Krisztus testéhez, tehát hordozza az Isten színe előtt az egyházért való felelősséget. Csak az várhat valamit az egyháztól, aki maga is ad valamit, engedelmes hitével és alázatos szolgálataival az egyháznak.

4. Az egyház az értelmiséghez tartozó tagoktól várja, hogy hitükkel és életükkel megbizonyítsák, hogy ők valóban a Krisztus testének élő tagja. Itt a hangsúly ezen van, hogy „élő“ tagjai, tehát nem holt tagjai. Holt tag minden olyan egyháztag, aki csak a keresztlevele szerint, vagy csak az egyházi adója szerint tagja az egyháznak.

Az egyház az élő tagtól nem pusztán erkölcsi kötelelességteljesítést vár. Nemcsak azt várja, hogy látogassa kötelelességszerűen az istentiszteleteket, éljen a sakramentumokkal, vagy ismét csak kötelelességszerűen Bibliát olvasson és imádkozzék. Hanem azt várja, hogy mint élő tag teljesítse mindezeket a kötelelességeket. Ez azt jelenti, hogy a Krisztusközösségből származó „dynamis“ erejével imádkozzék, hallgassa és közvetlenül hallja az ő szavát. Azt várja, hogy ne a vallásos gyakorlatok gépiességével vagy misztikus elragadtatással, hanem a hit engedelmisségével, úgy táplálkozzék a Krisztusból, mint a szőlővessző a tőkéből, vagy mint a tagok a fejből, hogy Krisztus legyen életének, szellemiségének, életfolytatásának az éltető forrása; hogy ő legyen az ő totális emberének a legfőbb hatalma (Ján. 15:1—8; 17:23; Gal. 2:20; Ján. 14:21, 23; 3:24.)

5. Az egyház azt várja az értelmiséghez tartozó tagoktól, hogy lelki adományaikkal a Krisztusban az Isten dicsőségére éljenek.

Melyek azok az adományok, amelyekkel rendelkeznek és hogyan élhetnek ezekkel az Isten dicsőségére? — Ez a mi különleges kérdésünk.

Mit jelent az értelmiség; mit jelent a főiskolai képzettségű értelmiség? — A magyar kifejezés; értelmiség, rossz, mert nem felel az „intelligens“ értelmét, amelynek a fordítása, vagy magyarított kifejezése akar lenni. Az intellego vagy intelligo annyit jelent, mint megkülönböztetek, észreveszek, megismerem, megértek, gondolkodom, tehát jelenti az egész emberi szellemiséget, még pedig annak a kiművelt alakját. Intelligens ember az, akinek a szelleme be van oltva a nemesség tiszta eszméivel és igazságaival. Az intelligens ember tehát nem az egyoldalú értelmes ember, hanem a nemes szellem erejével uralkodó ember; az az ember, aki felvette a harcot az ő belső, vad és nyers emberi természetével

és már fölébe kerekedett ennek a termé-
szeti embernek, aki tehát valóban művelt
ember. Keresztvén művelt ember az,
akiben az ige égi magvai már csirázásnak
indultak, tehát gyökeret vertek, élnek, vi-
rágzanak, hogy sok gyümölcsöt teremjenek.
Ezek azok, akik mint világosságnak fiai
jóságban, igazságban és valóságban járnak.
(Efezus 5:8—11.)

Mit vár közelebből ezektől Krisztus az
egyházban?

Mindenekelőtt azt várja, hogy azt a több-
letet, amellyel rendelkeznek, állítsák az
Isten szolgálatába. Állítsák az Isten szol-
gálatába a kiművelt személyiségük minden
képességét és erejét; állítsák az Isten
szolgálatába a tudományukat és vezető
képességüket.

a) Állítsák az Isten szolgálatába a kiművelt
személyiségüket. Az ember minden szellemi ké-
pesége és ereje a szolgálat által nő; és mi-
nél nagyobb hatalom és tekintély szolgálatában
áll, annál inkább. Az Istent szolgálani tehát
annyit jelent, mint észrevétlenül nőni. Ez a nő-
vekvés pedig jelenti a folytonos elmélyülést és
jelenti az igazi műveltségben való gyarapodást.
Igazi művelt emberekre, helyesebben igazi
művelt hívő emberekre vár a mi egyházunk.
Talán sohasem volt olyan nagy hiány az ilyen
emberekben, mint épen ma. Pedig ezek vannak
hivatva arra, hogy népi, nemzeti életünk igazi
történeti alapját képező protestáns műveltsé-
günket szolgálják és fenntartsák.

b) Állítsák az Isten szolgálatába a tudomá-
nyukat. Ne a tudakosságukat, mert erre az
egyháznak nincs szüksége, bőviben van a tudá-
kos embereknek, hanem azokra van szük-
sége, akiknek igazi tudományuk van. A tudomá-
ny sohasem vezet el Istenhez, de viszont az
Isten hitének feltétele alatt élő ember előtt ki-
tárja, szemlélteti az Isten hatalmának és fen-
ségének nagyságát.

c) Az igazi műveltséggel rendelkező hívő
tagok vezetésére vannak hivatva az egyházban.
Arra vannak elhiva, hogy értelmességükkel, az
emberi lélek és természet, a társadalom és az
élet ismeretével mind egy hívő seregbe gyűjtsék
azokat, akiket Isten ugyanazon hitközösség,
szeretetközösség és reménységközösség tag-
jaivá tett.

*Imádkozzunk hát így: Uram! a tudá-
kos békességbontó, gyűlölködő művelteket
váltsd fel az igazi műveltséggel ékes hívő
emberek seregével!*

TAVASZY SÁNDOR.

„IGY SZÓLAZ ÚR“

Az új templom dicsősége.

Ezékiel 43:1—11.

Mikor a próféta ezeket a szavakat leírja,
az új templom szemmel látható és kézzel fog-
ható állapotban még sehol sincs meg. De meg-
van az Isten végzésében. Isten végzését látja
Ezékiel testet ölteni s ez a vízió képessé teszi
arra, hogy a jelen bizonytalanságában s szo-
rongattatásai közepette a jövő dicsőségéről
beszéljen. A láthatókról láthatatlanokra irányult
tekintet örök szép példája ez a vízió: érzéki
ember nem képes reá. Így csak Isten gyermeke
tud látni és szólni.

Az Ezékiel által látott templom, új templom.
A régieből, a megfertőzöttből semmi sincs benne.
Nincs ott az atyák önzése, hiúsága, versengése
és bálványimádása. Ezekről merőben elütő és
ezeket pusztító, tűzzel megégető valóság tölti
be az új templomot: az Isten dicsősége. Az
Ószövetség általában — s így Ezékiel is — az
Isten dicsőségét, mint *Kebed Jahvet* materia-
lisan szemlélteti, mint villámlást, fényességet
vagy izzó ércet, s ezt a bűnös emberi szem
legtöbbször nem képes megtekinteni. Azonban
a szelleminek anyagba való öltöztetése csak
megfoghatóbbá teszi az Isten dicsőségét s hir-
deti, hogy ahol ez a dicsőség kiárad, fényében
a látó lelkek tisztán láthatnak, a homályt kere-
sők megvakulnak, s tüzeiben elég minden, aki és
ami Isten ítéletének próbáját nem képes kiállani.

Az Isten dicsősége által betöltött új templom
Isten királyi székének a helye és lábainak szá-
molya s belőle Isten szava szól. A régi templom-
nak is ez volt a rendeltetése, de abban Isten
szent nevét megfertőztette Izrael háza. Ezért
nem maradhatott fenn. El kellett veszni a meg-
fertőzőknek is, a megfertőzöttnek is. Az ember
bűne olyan nagy, hogy azért a földnek s a föld-
ön levő teremtményeknek és alkotásoknak is
bűnhődniök kell. Az ember bűnénél csak egy
nagyobb van: a *kegyelem* s ez azon munkál,
hogy a megfertőzött templom helyett szent tem-
plom, a megrontott világ helyett megújult világ
s a megátkozott ember helyett megváltott em-
ber támadjon.

Ezékiel próféta jövődölései súlyos vajudá-
sokkal telt világban nyertek kifejezést. Megérte
a földi értékeknek teljes romlását s a földi erő-
ben való bizodalom teljes megsemmisülését. Ke-
mény ostorütésekkel kényszerítette rá Isten őt
s vele azokat, akik még hinni tudtak, hogy
nézzenek fel a láthatatlanokra. Ez a tekintet
aztán megnyugtatta. Ha a jelenben baj és tisztá-
talanság uralkodik is, a messiási üdv a szent-
séget hozza. Jó az idő, amikor a próbáltatások
tüzeiben megtisztult nép és a felemelt új tem-
plom harmóniáját többé semmi meg nem zavarja.

Döbrössy Lajost, a Bulgáriában munkálkodó ma-
gyar misszionáriust, amint a *Hajnal-ban* olvassuk, őt
német misszionárius társával együtt kitusították Bul-
gáriából a múlt évben. „Hiszük, hogy hét esztendő
magvetésének gyümölcstermése nem fog elmaradni.“

Mikor erről az új templomról hallunk, a fogásból való hazatérés után felépített második jeruzsálemi templomra gondolunk, de a próféciának a mi számunkra van ennél egy további jelentése is: az igazi új templom Isten választottainak közössége: az *egyház*. Ezelőtt 2000 esztendővel egy napon Isten dicsősége a Lélek által szintén tűz formájában beszállt ebbe a házba, eltöltötte azt s azóta minden napon zeng belőle az Isten szava úgy, amint Ezékiel hallotta azt zengeni. S csak addig új templom az egyház, amíg ez a dicsőség tölti el s ez a szó hangzik belőle. Megvéhnéd, összeomlásra ítélte halálra szánt épület, mihelyt az Isten dicsősége helyett emberi célkitűzés s világi érdek foglalja el s az Isten szavát földi vélekedés s bölcselkedés igekecszik helyettesíteni.

Mit mond az Isten szava? „Ezt az én királyi székmek a helyét és lábaim talpának helyét, ahol lakom Izrael fiai között és itt az én szent nevemet többé meg ne fertéztessé Izrael háza.“ Ellentmondást nem tűrő hangú parancsszó ez. Aki a parancsot adja, feltétlen engedelmeskedést kíván s a nem engedelmeskedőt megsemmisíti. Azért van szükség annak hangsúlyozására, hogy „többé meg ne fertéztessé“, mert eddig megfertőztette. Az ószövetségi templom és a keresztyénség 2000 éves történelme bizonyosság erre nézve. Nagy igekezettel fertőzteti az ember az Isten szent-séges nevét. A gazdasági élet, a társadalmi helyzet, az emberi civilizáció terepnumai, mind kiváló terepek ezeknek a fertőző gombáknak a terjesztésére s az áradat, mely a világ számtalan helyéről kiárad, beömlik az egyházba is s az új templomot szennyezi, bomlasztja s alá-mossa. Ezt pedig az Isten nem tűri el. Vagy Isten királyi székének helye s lábainak számolya az egyház — s ebben az esetben nem lehet összezavarni gazdasági és társadalmi alakulatokkal, ezeknek mértékével nem lehet megmérni, ezeknek szellemét nem lehet bebocsátani belé. Még ha eddig meg is tették, mi többet nem tehetjük. — Vagy feladjuk ezt az álláspontot s mint a világnak egy megfertőzött, beteg alakulata irány és cél nélkül tévelygünk, amíg ránk szakad az ítélet. Mind a két lehetőség előttünk áll, de ha az előbbit választottuk, nem eshetik meg, hogy a világ lelke legyen úr az új templomban.

„Te embernek fia, hirdessed Izrael házának ezt a házat!“ Egyházi életünknek nagy betegsége, hogy híveink közül sokan nem tekintik saját házuknak az egyházat, nem érzik magukat otthon s idegenül mozognak benne. Az Ezékielhez intézett felhívás nekünk is zeng s mai igehirdetésünkben ez a gondolat központi helyet kell, hogy elfoglaljon. Hogy nyomában lelki otthonná váljék az egyház. Hogy az otthon szerető, az otthont ékesítő lelkek munkája kedvessé, megnyugtatóvá, civódásoktól mentessé alkossa s minden ember számára kívánatosá tegye a

benne való lakozást. Hogy a benne otthon talált ember piruljon eddigi tévelygése miatt s piruljanak azoknak az orcái, akik a világon mindenütt otthon találnak. Kocsmában, kávéházban, moziban vagy a kártyaasztal mellett, csak éppen a templomban otthonalanok, az egyházban ódalognak bizalmatlanul. — Nagy dolog ez! Ma az ember nem tud pirulni és szégyenkezni! De akit a Lélek rákényszerít erre, az már vágyik az új templomba s az előtt nem lesz hiábavaló feltárnunk és fáradságosan hirdetni az új templom méreteit, rendjét, törvényét és dicsőségét.

Újös.

Kováts László.

Francia tiltakozás a német zsidóüldözések ellen

A „Christianisme au XX. siècle“ c. folyóirat közli a franciaországi protestáns egyházak Szövetségének tiltakozását a németországi zsidóüldözések ellen a következőkben: „A protestáns egyházak Szövetsége, mely a hazai összes protestáns egyházak szócsövének tekinti magát, ünnepélyes tiltakozását jelenti ki afelett, hogy egy visszataszító merénylet miatt (Roth meggyilkolása) újra általános zsidóüldözés induljon meg. A keresztyén egyházak elárulják azt a missziót, mely reájuk bízott, ha minden fenntartás nélkül nem ítélik el a fajelméletet, mint amely homlokegyenest ellenkezik Krisztus és az apostolok tanításával és ha nem vetik el a leghatározottabban azokat a barbár eszközöket, melyek újabban napvilágot látnak a népek életében. — Felhívjuk országunk összes protestáns híveit, legyenek segítségére az egyre számosabban érkező menekültek, üldözött és határon áttett zsidók felszámolásában. Az adományok az „árja“ és „nemárja“ menekültek számára a párisi központba küldendők.“

Jubiláló hitelszövetkezetek. A romániai gazdasági és hitelszövetkezetek szövetsége hivatalos közlönyének (Szövetkezeti Értesítő) 1939 januári számában olvasuk örömmel, hogy ebben az esztendőben számos hitelszövetkezet ünnepi alapításának jubiláris évfordulóját. Így a bögözi, dicsőszentmártoni, etédi, görögényszentimrei, kászonaltizi, nyárádszeredai, papolci, sáromberki és szentháromsági hitelszövetkezetek 45 éve, összesen 36 szövetkezet, köztük a nagyváradi „Calvin“ szövetkezet 40 éve, hat szövetkezet 35 éve, 4 szövetkezet 30 éve, két szövetkezet 25 éve alapítottak. Ugyancsak itt olvassuk, hogy a Szövetkezeti Központ részére a mezőgazdasági munkálatok műveleteinek fedezésére egymilliárd lejt hitelt nyújtott a Nemzeti Bank.

A lengyelországi orthodox egyház új alkotmányát most hagyta jóvá a kormány. Eszerint az orthodox egyház metropolitáját a Szobor választja. Tábori püspöki állást is szervezett az új alkotmány. Érdekes, hogy éppen most bontottak le itt 114 orthodox templomot, melyek közül 56 mindezeideig használatlan volt. A lengyel katolikus egyház régi kizárólagosságára való törekvésnek beszédes bizonyítékai ezek.

Egyházunk Munkája

Az egyházmegye jelentősége egyházunkban.

Bármilyen szervezetnek úgy van jelentősége az életben, ha munkálkodik. Akár építésre, akár rontásra.

Az egyházmegyének ilyen munkás szerve a képviseleti alapon felépülő közgyűlés, amelyik hosszú és változatos fejlődés után jutott el mai formájához. Öregebb atyánkfiai részéről még ma is halljuk *partialis* néven emlegetni. Legősibb formája valóban a synodus *partialis* volt, amelynek tagjai kezdetben és hosszú időn keresztül csak a lelkészek voltak. Az egyházmegyei közgyűlés ma az ügyek vitelére a maga kebeléből tanácsot és tisztviselőket választ. Mindezeknek: tanácsnak, közgyűlésnek, esperesnek és a többi tisztviselőjének a Krisztus követségében kellettven járnia, munkájuk csak építő lehet és azzá csak úgy válhatik, ha azt a keresztyén szolgálat lelke hatja át. „Az embernek Fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon és adja az ő életét sokakért.“ Azért, „aki közöttetek nagy akar lenni, legyen ti szolgátok“, mondja az Údvözítő. (Máté 20: 26—28.) Csak a szolgálat nyomán fakadhat áldás. Amikor önző haszonlesés, erőszakos uralmi, vagy hasonló testi vágyak kerülnek felül és azok szerint számítással, furfanggal, hazugságokkal járunk és dolgozunk, a Sátán szolgálatába állva, nemhogy építenénk az egyházat, de rontjuk azt s ez a romlás hamarosan fel sem mérhető, mert az évtizedeken, sőt századokon át érezteti hatását.

Az ősi *partialis* synodus saját hivatásának a *tan tisztasága, a jó rend, és az egyházi vagyon épsége feletti örökösödést* ismerte. A *tan tisztasága* feletti örökösödés volt első feladata azokban az időkben, amikor egyházunk folytonos ostromnak volt kitéve a régi római egyház, másfelől a vallás megtisztítása lázában újabb és újabb szertelenkedő áramlatok részéről. Az egyházmegyébe az új prédikátort a *partialis* synodus vagy annak seniora vette fel, de előbb a tudományokban való jártassága felől alaposan megvizsgáztatta. A *canonica visitatio* évenként feltette a kérdést és megvizsgálta, hogy vajjon a lelkipásztor nem tanít-e valami tévelygést? Nem hirdet-e a próféták, apostolok és evangélisták igéjével ellenkező új tudományt?

A *jó rend* feletti örökösödés egyaránt kiterjedt az istentiszteletek megtartására, a sakramentumokkal való élésre, nyájra, pásztorra, valamint annak feleségére is. Az utóbbiaknak megvizsgálatott még öltözködése, alkohollal és nikotinnal való élése is, éppen úgy, mint erkölcsi és társadalmi élete.

Az *iskolák* feletti örökösödéssel éppen így

velejárta a tanító megvizsgálataása úgy a tanítás körül, mint templomi szolgálatában és erkölcsi magaviseletében.

Az egyházi vagyon épsége feletti örökösödés talán legkönnyebb feladata volt, de ezt is éppen olyan szigorú komolysággal teljesítette, mint az előzőket.

A mai egyházmegyének sem változtak meg feladatai, ma is ugyanazon javaink felett kell örökösödnie, ha hivatásának meg akar felelni. Körülményeink így vagy úgy változhattak, a cél azonban mindig ugyanaz marad: Anyaszentegyházunkban Isten országát munkálni. Ma sem enyhült sem a római egyház, sem a szertelenkedő szekták ostroma, sőt ma ezek mellé hatalmas ellenfelünk gyanánt odaszegődik erőszakoskodásaival a pogánykodás és a hitetlen bolsevizmus is. Ma ne kellene lelkipásztorainknak felfegyverkezve lenniök az igaz hittel, a tanban és tudományokban való jártassággal, feddhetetlen keresztyén léttel, az erkölcsökben való tisztasággal mind magunk, mind házuknépének? Ma ne kellene az egyháznak a keresztyén rend felett örökösödnie, amikor a hitetlenség és a bűn mindenfelől ostromolja falait s nem kötelessége-e fegyelmet gyakorolni azok felett, akik az Isten házáat latrok barlangjává teszik és a Krisztus testét, az Anyaszentegyházat meggyalázzák? Akár a nyájból, akár a pásztorok közül valók legyenek az illetők. Iskoláink ma is, sőt ma sokkal inkább gondoskodásunk tárgyai kell, hogy legyenek, mert a változó idők folytan iskoláinkra ma másfajta feladatok is várnak. Az egyházi vagyon feletti örökösödés sem felesleges, mert hiszen hanyagság, felületesség, rosszakarat, vagy megtévelyedés elég gyakoriak ma is az emberek között. Az egyháznak is megvannak a maga földi szükségei s ha vagyona van, az jó s az azzal való hű sáfárkodásnak haszna és áldása kétségtelen.

Bármilyen téren s így az egyházi munka minden ágában szükség van hű munkásra, de szükség a felügyeletre, ellenőrzésre, a felülről való örökösödésre is. Ez a felügyelet, az ilyen fajta örökösödés lehet bosszantó, sőt dacra és engedetlenségre ragadhatja a kevélyeket és azokat, akiknek szívük nem tiszta, akik felülről szeretnék kezelni az egyházmegyét. Kicsi, de egészen megvilágosító példaként említsem meg, hogy vannak lelkipásztorok, akik a Miatyánkot csak azért sem mondják úgy, amint az az átdolgozott Szentírásban van, mert esperesük erre felhívta őket. Vagy képesek dogmatikai vitába bocsátkozni, amikor arra kapnak utasítást, hogy az apostoli hitvallásból ne hagyogassanak ki bizonyos részeket. Gondoljunk vissza, hogy kevés idővel ezelőtt az igehirdetés ellenőrzésének kérdése milyen vegyes érzéseket váltott ki némelyekből. Hogy engem az esperes ellenőrizzen igehirdetésemben? Ágaskodnak az emberekben az ön-hittség, góg és más efafta gyarlóságok. Ismerek lelkipásztor, aki mikor esperese erkölcsi fogyat-

kozására figyelmeztette, duzzogásra fakadt, a másik körömszakadtáig tagadta súlyos botlását ahelyett, hogy ez is, az is magába szállva, bűnbánattal igyekeznek jóvátenni mindent.

Hasonlóképpen presbitériumok is vannak, akik félrevezetve, hamis útra térnek, vagy maguk felől igen sokat képzelve, meg nem illető jogok gyakorlására érzik magukat felhatalmazottaknak és annyira függetleneknek, hogy az egyházmegye intézkedéseinek ellenmondanak. Emberek vannak, akik boldogok, ha esperesüknek álmatlan éjszakát szerezhetnek s presbitériumok, akik maguk nem szeretnek szolgálni, de annál inkább szeretnék magukat az egyházmegyével szolgáltatni. Óh, sokféle virág van a réten és sokféle gaz és tövis a parlagon.

Az egyházmegye munkára szentelhető idejének, erejének és türelmének jórészt veszik igénybe az ilyen bakafantoskodó, nagyzó, engedetlen és fegyelmetlen természetű emberek és gyülekezetek, vagy ezeknek előljárói. Ha ezek nem volnának, illetőleg, ha nem ilyenek volnának, mennyi idő s főleg mennyi energia maradna a hasznos, gyümölcsöző, építő munkára. De hiába, ezekkel is meg kell küzdeni éppen úgy, mint a kórokozó, minkroszkopikus lényekkel.

Ezek mellett, vagyis inkább ezek felett ott van mindenik egyházmegyei tisztviselő vállán a maga tisztjének sok rendes, felelősségteljes feladata és munkája. A legtöbb természetesen a legelső szolgának, az esperesnek. Minden gyülekezet felsőbb elintéztést váró minden ügyesbajos dolga, sokszor még az otthon elintézendő apró-cseprő ügyek is, a főhatóság rendeleteinek végrehajtása, kimutatások, összesítések, ellenőrzések, fenyítések és ezer ága-boga az adminisztrációnak. Esperes és a többi tisztviselő állja meg úgy a maga helyét és úgy teljesítse kötelességét, hogy az Úr vigyázó szemei meg ne ütközzenek rajta és ne mondjon kárhozható ítéletet reá. Ha szelidséggel, türelemmel, szigorral bár, de mindig az Úr ügyének és Anyaszentegyházának szeretetével tudja azokat teljesíteni, jelentősége nyilvánvaló. Zajtalanul, észrevétlenül gyarapszik, nő az Istenországa, „Mint mikor az ember beveti a magot a földbe és alszik és fölkel éjjel és nappal; a mag pedig kihajt és felnő, ő maga sem tudja miképpen, először füvet, azután kalászt, aztán teljes búzát a kalászbán.” (Márk 4: 26—28.)

Ami mindezekén túl a gyülekezetnek az egyházmegye szolgálata nyomán való lelki és erkölcsi s nem egyszer anyagi gyarapodását munkálja, az a canonica visitatio, a gyülekezetek látogatása, az egyházi szolgálat, az erkölcsi élet, a rend vagy rendtelenség számbavétele, a közvetlenül szerzett tapasztalatokon épülő utasítások, meghagyások és a gyülekezet előtt való beszámolás. Az apostoli korból maradt fenn ez a szolgálat s hogy ma is fennáll, mutatja annak áldásos voltát. Lehetetlen, hogy a lelkiismeretes és féltő szeretettel végzett vizsgálat credmé-

nyének a gyülekezettel, az Ige fénye mellett való közlése ne lenne áldásos a gyülekezetre és ne teremné meg a maga jó gyümölcsseit. Még, ha prűszköl is esetleg a gyülekezet a vett lecke felett, talán akkor még inkább meg lesz a haszna jövőre. Természetes, hogy az ilyen vizsgálatot nem lehet úgy elintézni, hogy az országúttól félreeső gyülekezet kurátorát reggeli 8 órára kirendeljük a kereszthöz és ott 10 óraker negyed óra alatt mindent elintéztünk vele s végül nyugtánkat is kicserélve annak értékével, sietve bucsut veszünk tőle. Talán még úgy sem, hogy naponta 2—3 anyaegháznak is tüneményes gyorsasággal számbavesszük minden dolgát. Az emberi munkateljesítésnek ugyancsak megvannak a maga határai. És én láttam egyházmegyei vizsgálobizottságot, amelyik naponként csak egy gyülekezetet, illetőleg lelkészi munkamezőt vizsgált meg s amelyiknek 4—5 tagja az étkezésre szükséges időt leszámítva, egész nap, éjfélt feléig dolgozott s még akkor is azzal a nyugtalanító érzéssel feküdt le, hogy nem végzett el mindent, amit kellett volna. Ez a bizottság foglalkozott a presbitériummal, az iskolás gyermekekkel, az anyagi ügyekkel, lelkészi irodával és főként a gyülekezettel. De erről hiszem is, hogy lelkes szolgálatának gyümölcssei meglesznek a gyülekezetekben.

Sajnos, ennek az egyházmegye által nyújtható legközvetlenebb, bensőséges és legtöbb gyümölcscsel bízható szolgálatnak nincs meg a kellő gyakorisága. A törvény azt rendeli, hogy legalább 3 évenként minden gyülekezetet meg kell látogatni. Egyházmegyéink legtöbbjének annyi gyülekezete van, hogy a tisztviselők örülnek, ha évenként azoknak egyharmad részét be tudják járni. Így is hetekig távol vannak saját gyülekezeteiktől és otthonuktól. Baj ez nekik, de az meg viszont mindenkinek baj, hogy a vizsgálatok csak 3 évenként jöhetnek hozzánk. Magam pl. mindig azt mondtam espereseimnek, hogy azt szeretném, ha minden évben felkeresnének. Épen olyan hasznos volna ez reám, mint gyülekezetemre nézve. Megmozdult a lelkiismeret, megpezsdült kissé az élet; amit heteken-hónapokon keresztül elhanyagoltunk, rendbetesszük; az iskolában is másképp megy a tanulás vagy a tanítás, tudom is én melyik; kurátor uram a hátralékokat inkább szorgalmazza, a hívek is mintha inkább fizetnének; seprű, tollúseprű olyan helyeken is kotorásznak, ahol eddig ritkán forgattuk őket; ejnye, hát az a lehullott vakolat, a kidőlt kerítés tán csak nem fognak úgy maradni; lássuk csak, mit is tanult az énekkar, nem felejtettük el? mozgás-mozgás, mert mindjárt itt vannak s az Isten őrizzen meg a szájuktól. Bizony, ahol alázatos szívű, és fegyelemtudó a lelkipásztor, a vizitáció idejére megmozgatja a gyermekeket, az ifjúságot s az egész gyülekezetet úgy, hogy azok érdeklődése, figyelme és szíve arra a napra egészen le van kötve az egyház és annak ügyei részére.

Vannak helyek, ahol úgy a lelkiekben, mint az anyagiakban és általában az ügykezelésben lazaság észlelhető, sőt rendetlenség van. Ilyen helyt hallottam felcsattanni esperes uramnak a hangját a templomban úgy, hogy még tán a vakolat is reszketett a falon, vagy presbiteri gyűlésen a vizsgálóbizottság tagjai sem tudták melyik naplőba rejtsek el piruló orcájukat, hogy ne lássák a megfedett helyi előljáróság sápadozását. De a tiszta erkölcs, a jövő, a rend okéért szükség volt reá. Évtizedes mulasztás, hanyagság és nemtörődömség látszik meg némely helyt a maga szomorú következményeivel. Tehetetlen előljáróság hagyta fejére nőni a bűnös erőszakot s kiszikkadt belőle a lélek, amelyik ellenállásra s a szent küzdelemre hevitené. Fásultan törődött belé mindenbe s hagyja magát vitetni a feltétlen romlás felé. Ilyen helyen, ha az egyházmegye sem lép fel a kellő eréllyel a hanyag és bűnös előljárókkal szemben, hol fog megállani a lejtőn a visszazsalasztott szekér? De viszont vannak buzgó, lelkes vezetők is, akik egymagukban nehezebben s talán egyáltalán nem érnének célt egy vagy más jószándékú dolgukban az egyházmegye támogatása nélkül. Sokszor jön ez segítségül az ilyeneknek is. Láttam egészen megható, sőt megrendítő eseteket is. Láttam, amikor külsejében és gondolkozásában is tipikus kommunista férfi, akivel nem bírt a presbitérium, az egyházmegyei bizottság előtt felállott és ünnepélyes határozottsággal jelentette ki, hogy mulasztásait pótolni fogja s jövőre nem fog szembeszállni a presbitérium intézkedéseivel. Láttam szilaj, féktelen embert, aki vad volt, mint a pusztai bika s meggondolatlanságában lekipásztortát bántalmazni akarta, láttam fenyegetőzve, tajtékozva, de néhány óra múlva megjohászodva ekklézsiát követni a vizsgálóbizottság előtt meggondolatlansága miatt. Olyan emberek, akikkel nem bírt a presbitérium s nem bírt a falu, az egyházmegye előtt egészen menváltoztak. Hálát adok Istennek: egyházunknak csudálatos nagy ereje van a lelkek felett, ha az nem látszik is meg mindig és mindenkivel szemben. De az említett példák és a hasonló esetek bizonyítják, hogy a lelkeket a mélyben mégis csak fogva tartja valami csudás és titkos erő, amelyik munkára serkenti és szolgálatra, engedelmességre hajtja az egyént, ha a kulcsot megtaláltuk ahhoz a zárt és lappangó erőhöz.

Lehet, hogy azoknak is igazuk van, akik azt állítják, hogy ha évenként tartanának canonica visitatiót, ezáltal megszokottá és ezzel erőteljesebbé válnék. Nem tudom. Azt látom, hogy mai formájában is kész Isten áldása, ha valóban Isten nevében történik. S ha egyébert nem volna szükség egyházi életünkben az egyházmegyére, csak ezért az egyért is fenntartandó volna.

De szükség van rá különben is. A gyűlekezetekkel, tehát a mindennapi élettel és annak ezerféle szükségleteivel legközvetlenebb összeköttetésben áll. Mi volna velünk, ha gyűlekeze-

teinket és azok előljáróit senki nem irányítaná és azok munkáját senki nem ellenőrizné? Ha mindenki saját hitvallását adná elő, ha a rendetlenkedőkkel szemben senki sorompót nem alkalmazna? Így is sok baj emészt, hát még amúgy mi lenne velünk? Ha az independentizmusnak nagy nemzetek kebelében sem lehet meg a maga szélesebb talaja, a mi kicsi és erőtlen egyházunk számára egyenes halált jelentene. Nekünk a legteljesebb összefogásra van szükségünk s ezt a legtermészetesebb formájában, az egyházmegyében és azon keresztül érzük el.

Partialis senior.

GYÜLEKEZETI ÉLET

Városi gyűlekezetek mai kérdései.

Tiszteletes úr, tiszteletes úr, hangzik beteges, gyenge hangon az előszobám lépcsőjéről, éppen mikor leülök írásasztalomhoz, hogy cikket megírjam. Hajlott hátú, kicsi, reszkető öregasszony nyujtja felém a lépcső aljáról botját, segítsék neki, mert nem tud feljönni. Inkább felhozom, semmint feljönne. Egy kicsit megmelegszik s aztán kezdődik a jólismert panasz, ami az utóbbi három hétben legalább százötvenszer hangzott el az irodámban. Segítsenek rajtam, tiszteletes úr, nincs egy darab fám, egy maroknyi lisztem.

Valamelyik nap egyik román tisztviselő küldi a szolgálóját, hogy az udvarukban egy elnyomorodott öreg református férj van. Ők eddig emberbaráti érzésből tartották, de most már nem hajlandók tovább tartani. Gondoskodják róla az egyház. Érdeklődöm az iparosok aggmeházánál, tudakozodom a városi szegényházban, sehol se veszik be.

A külvárosból jönnek. Gyermekekgyi lázban meghalt az asszony. Kis ikerpár gyermek, két fiú, megmaradt. Az apjuk a temetés utáni napon átvitte a két újszülöttet és még másik két kicsi gyermekét a szomszéd román asszonyhoz azzal, hogy vigyázzon rá még visszajön. Azóta nem látták. A két kis mumiaszerű csecsemőt a karján hozza az asszony. Csináljunk vele, amit tudunk.

A múlt hónapban napokat töltöttem el, hogy egy 16 éves leányt, akit két évvel ezelőtt konfirmáltunk, el tudjak küldetni a javítóba. Az anyja már nem látott más kiutat, hiszen sokszor hétszámra nem jön haza. Az elküldetés végül is nem sikerült és a leányt már hetek óta végleg elnyelte az utca.

Kilencéves kisleányt hoznak kézenfogva. Napok óta a szamoshidnál ténfereg. Reformátusnak mondja magát. Az anyja, egy félévvel ezelőtt otthagya egy családnál. Megunták tartani és elküldték. Viszem a rendőrségre. Várukat vonogatják. Ők nem tehetnek semmit.

Özvegyasszonyt temettünk a múlt hónapban. Inyene. A koporsót a szomszédok vették. Tizenhatéves leány, tizennégyéves fiú maradtak teljesen árván. A leánynak próbáltam gyermek mellett helyet keresni, a fiúnak gyám nán néztem, hogy be lehessen szegődíteni. Eadig még egyik sem sikerült.

1. Sorolhatnám még sokáig a hasonló eseteket, melyekből mind csak az tűnne ki, hogy a városi gyűlekezetek legfájóbb és legégetőbb sebe a szociális nyomorúság. Fájó ez a seb, mert nap, mint nap felszakad és a mai helyzetünkben szinte gyógyíthatatlan, hiszen úgy a szükséges megszervezettség, mint az anyagi eszköz hiányzik.

Ennek a szociális nyomorúságnak három arca van.

Egyik arc a nagyszámú szegényeknek, nincstelenségnek segítségre szoruló tömege. Minél intenzívebb szegénygondozást végez egy gyűlekezet, ez a tömeg annál inkább növekszik, mert egyre több nyomorúság kerül napvilágra.

Ezen a nyomorúságon több-kevesebb felelősségérzettel és megszervezettséggel minden városi gyülekezet igyekszik segíteni. A baj csak ott van, hogy Nőszövetségeink és szegénygondozó egyesületeink könnyen abban a hitben ringatják magukat, hogy tényleg segítettek is, pedig legfeljebb csak egészen rövid ideig tartó enyhületet nyújtanak.

Sokkal szomorúbb arc ennél az élet hajótöröttjeinek csoportja, s hogy mégis ezekről kevesebbet beszélnek és általában velük kevesebbet foglalkoznak, azt hiszem annak a szomorú önbévallásnak a magyarázata, hogy úgy sem tudnának rajtuk segíteni. Itt nem egy cipőre, nem néhány kiló lisztre, fára, pénzadományra van szükség, mert az előző csoporttal szemben ezeket még látszólag sem lehet ezzel elintézni. Ide konyha, halhatós támogatás, az életükbe való belenyúlás kellene, ami legtöbbször igen sok időt, rengeteg utánajárást, számottevő anyagi segítséget, de minden esetben valaki olyat igényel, aki a más bajját magáévá tudja tenni. Sok városi telkész nem is sejti, hogy milyen tragédiák játszódnak le gyülekezetében, mert hiszen az életnek ezek a hullámvérsei el sem jutnak hivataláig. Jóakaratók egyes mondások éppen olyan keveset használnak itt, mint magát emésztő, tehetetlen kétségbeesések. A diakonus illetve diakonissza sokat segíthetne.

Harmadik arc a református iparosok és kereskedők várakozó tekintete. Az asztalosok butorraktárt szeretnének, ahonnan előleget kapnának és ahová raktárra dolgozhassanak, borbélyok, szabók, akik nem bírják a boltbért, adót, betegsegélyzőt, szövetkezeti gócpontokba szeretnének tömörülni, a református könyvkereskedő és droguista maga mögött szeretné tudni a református vásárlóközösséget, hitelszövetkezetet sürgetnek többen és mind az egyháztól várják az akció megindítását, be szervezését. A férfiszövetségek célkitűzései még legtöbb gyülekezetben megvalósításra várnak.

2. A városi gyülekezetek képe a háború utáni években legtöbb helyen megváltozott. A kettős népvándorlás szinte mindenütt végbement. Állásukból kiesett szerényebb igényű tisztviselők, nyugdíjasok, most elinduló kis-exisztenciák éppen úgy az olcsóbb telket és megélhetést jelentő külváros felé orientálódtak, mintahogy megindult a faturól a gyárak felé az alkalmi munkások inváziója. Különböző telepek épültek szinte minden város mellé, amelyek néha több ezer lélekkel szaporították a gyülekezet lélekszámát. Van, ahol ezt a tömeget különösebben meg sem látják. Adó alá ösztérlják őket és többet nem törődnek velük. Van azonban, ahol a gyülekezetben él a missziói lélek és ráébred, hogy ezzel a megszervezetlen, szét hulló tömeggel valamit tenni kell. Arra hamar rájönnek, hogy ezeknek a lelkigondzása a belvárosból aligha lehetséges. Kultúrház, gyülekezeti terem, templom építésére, külön segédlelkész beállítására nincs pénz s ha mégis valahogy gyűjtés, vagy más úton elő lehet teremteni, ott van a sokak részéről hangzó elvi ellenvetés Nem szabad ma megosztani a gyülekezetet, nem lehet kiszolgáltatni magunkat a divide et impera következményeinek. S ezek mind olyan mondatok, amelyek komoly visszhangot keltenek a presbitériumban és gyülekezetekben. Presbitériumaink még sok helyen messze vannak attól, hogy a külön parochiális körök szükségességének belátására eljussanak, arra áldozatot hozzanak.

3. Minden városi gyülekezet telkipásztorának égeti lelkét az az érzés, hogy gyülekezetének tagjait nem tudja megfelelő személyes lelkigondozásban részesíteni. Sok esetben nem is ismeri hveit s ami még szomorúbb, az is előfordul, hogy a hívei közül is akadnak, akik nem ismerik őt. A város és maga a gyülekezet is elvárja a telkipászortól, hogy a társadalmi, kulturális életben vezetőszerepet vegyen, az egyházmegye tisztségeket ruházza s ha mindezekben hűségesen elvégzi az irodai munkáját, az esetleges vallásoktatást, a különböző egyházi funkciókat, vezet a belmissziót alakulatokat, a gyülekezet személyi gondozására alig marad valami idő. Nagy nehézséget jelent az, hogy a gyülekezet tagjairól alig van valahol pontos, részletes családkönyv, s ennek lépten-nyomon a legnagyobb hiányát érzi a lelkész.

Hogy lehetne megfelelő családkönyvet felfektetni, azt állandón vezetni, hogy lehetne a gyülekezetet a presbiterek között úgy felosztani és a presbitereket oda nevelni, hogy a számukra kiosztott körzetben felügyeljenek, a tapasztalataikról beszámoljanak, a vegyesházasságkötéseket előre figyelemmel kísérik, gondjuk legyen, hogy a konfirmációról senki el ne maradjon, gyermekét a református iskolába írassa, számba vegyék az ifjúságot, az úrvacsoravételt, a templombajarást, az erkölcsi életet stb., ezek mind olyan kérdések, amelyek mielőbbi megoldása minden városi gyülekezetnek létezőké.

4. A más felekezeti és állami iskolába járó gyermekek vallásoktatása annál nehezebb kérdés, minél nagyobb a város és minél kevesebb a református iskola. Aki vizsgálat tárgyává teszi ezeknek a más iskolákba járó gyermekeknek hittételeit és egyházi öntudatát, a legnagyobb mértékben döbben meg arra a tapasztalatra, hogy mennyire tudatlanok és járatlanok hitünk ismertetésén és hogy érzelmileg milyen keveset jelent nekik a vallás. Felekezeti iskoláink vezetői úgy néznek ránk, mint a bélpoklosokra, akikről sietve különített el a mi iskolánkba járó gyermekeket, ha azok történetesen a mi iskolánk épületébe járnak vallásórára. Nagy baj, hogy legtöbb gyülekezetben óradíjas tanítónővel, évenként változó segédlelkészekkel végeztetik a vallásoktatást, akik nem ismerik, mert nem ismerhetik ki jól magukat a különböző iskolákban, nem tudnak elég tekintéllyel felépni az iskolák igazgatóinál, nincs biztosítva a tanítás állandósága stb. Minden városi gyülekezetnek feltétlenül arra kell törekednie, hogy állandó jellegű vallástaniító lelkész állítson be a más iskolákba járó növendékek vallástaniítására.

5. Felekezeti elemi iskoláink tanulónak létszámának növelése az utóbbi években egyre többet foglalkoztatta a városi gyülekezetek presbitériumait, mivel legtöbb helyen évről-évre csökken a tanulók száma. Az órást áldozattal fenntartott iskolák növendékeinek száma a létszámon alul van. A fenntartói díjjak méltányos lezállítása, esetleg elengedése, a beiratkozás előtti hónapokban a kérdésnek egyházi lapban, szívszékéről való nyilvántartása, s főként pedig a nyár folyamán a tanítóteles gyermekek szülőinek megkeresése feltétlenül eredménnyel járnak.

6. Legutoljára hagyjam, bár talán legtöbbször áll előtérben, az anyagi nehézségek kérdése. A városi gyülekezetek legtöbbje különböző intézményeket, iskolákat tart fenn s főként ebből kifolyólag az évi költségvetés összeállításra, főként a költségvetés hiány előteremtése a legnagyobb gondot jelenti. Az edőemelési szinte elkerülhetetlennek látszik, s ezt meg kell és meg is lehet tenni annál inkább, mivel a városi gyülekezetek tagjai általában kevesebb terhet viselnek a falusiaknál. Megoldást azonban úgy ebben, mint a többi kérdésben, amelyek végre is csak egy kis hányadát alkotják a gyülekezetek kérdéseinek, az jelentene, ha gyülekezeiteink vezetői a a sáfárság mozgalmának felelősségével és áldozathozatallal foglalkoznának jobban.

KISS BERTALAN.

Molnár Mária Mánusz szigetvilág hőslékű misszionáriusnőjére, amióta újra visszatért állomáshelyére, kétszeres munka várt. Pitilliu szigeten, úgyszólván csak József és Nataniel segítségével új templomot építettek. A megkeresztelkedettek között sok a visszaesés. Molnár Mária Pak-szigetén 10 hetet tölt, itt is új házat kell építenie. Molnár Mária mellé a Felvidék reformátusai Rebeka testvért küldik ki.

Albániába most indul magyar misszionárius Paragh Lajos személyében. Az amerikai misszióval karöltve fog itt munkálkodni.

Zsoltár- és költeményversenyt rendez a királyhágómelléki egyházkerület. A példát követni kell!

KERESZTYÉN KRITIKA

Botránkozás Barth Károlyon.

A cseh—német kérdés kiéleződésének kritikus idejében Barth Károly, a nálunk is ismert és különös tiszteltetésben álló német theologiai tanár egy levelet küldött Hromadka cseh theologiai tanárnak, egyik barátjának, és e levél körül mindjárt a gyanúsításnak, rosszsztalásnak, a háborús uszítás vádjának lángja csapott fel különösen a német sajtóban, de még a magyar egyetemi hallgatók is siettek Barth levele miatt rosszsztalásukat kifejezni és eljuttatni a neves professzorhoz. Azt hittük, hogy a levélnek korántsem lesz olyan nagy utóhatása, de az események mást bizonyítanak. A cseh kérdés nemzetiségi vonatkozásai már régen elintéztet nyertek, de egyházi és theologiai vonatkozásban az eset még mindig hullámszik s egyre újabb fejlemények vannak.

A kérdésben a tárgyilagos szemlélő nyugalmával kell állástfoglalnunk, úgy azonban, hogy annak nemcsak nemzeti, hanem egyházi vonatkozását is nézzük. Amikor a nemzeti igazságkeresés és hevület érdeke hatott át minden lelket, sokak előtt érthetetlennek tűnt fel Barthnak cseh barátjához küldött szívélyes hangú és a cseh érdek mellé kiáltó levele. Különösen, aki az egész kérdést csak mások beállításában ismerte, homlokára tett kézzel bucsálódott: az egyháznak ez az elismert nagytekintélyű embere hogy tudott úgy megelégedni, hogy olyan nyilvánvaló igazságú kérdésben a csehek pártjára állott? Mások, akik a nagy professzorral valamilyen szellemi kapcsolatot éreztek, magyarázatot kerestek a Hromadka iránt érzett személyes barátságban, a németországi helyzettel szemben elfoglalt elfogult magatartásában, csupán egy dolgot nem hangsúlyoztak, ami Barthnak úgy levele tartalmát, mint korábbi és későbbi magatartását egészen megsztabta: *Krisztus egyháza iránt érzett nagy felelősségét.*

A tárgyilagos ítélet a tények ismerete alapján születhetik meg. Ezért nem lesz talán szükségtelen elsősorban Barth levelét ismertetnem, mely elindította a lavinát. A levél így hangzik: „Kedves Hromadka Kollega Úr! Szívből köszönöm édesanyám halála alkalmával írt szívélyes sorait. Ezt az alkalmat felhasználom kifejezését adni annak az őszinte részvétnek, amellyel egész héten át Önre és országára gondoltunk, s amellyel különösen az utóbbi napokban gondolunk. Ha Ön most ottan éjjel-nappal bizonyára csak egy dologra képes gondolni, éppenugy bizonyos lehet felölem, hogy gondolatban Önnel szakadatlan ugyanazon kérdés előtt állok. A voltaképpeni szörnyűség nem a hitleri Németországból kiinduló hazugság és állatiasság áradatában, hanem abban a lehetőségben van, hogy Angliában, Franciaországban, Amerikában s nálunk Svájcban is talán el fogják felejteni, hogy az Ön népének szabadságával emberi megítélés szerint az európai, talán még ennél is több szabadság áll vagy esik. Hát az egész világ az óriáskigyó gonosz pillantásának büvöletébe esett? És a háború utáni pacifizmusnak — vajjon hogy gondolkoznak most erről a kérdéstről Ragaz cseh barátai? — mindennek és minden elhatározó erőnek ilyen

szörnyű megbénulását kell eredményeznie? Még úgy látszik, hogy a legrosszabb — hétfőn délben írom ezt — a nyugati hatalmak hozzájárulása Németország badar követeléséhez nincs kimondva. De ha mégis kimondják? Az Ön kormánya és népe akkor is szilárd marad, sőt éppen akkor igazán az marad? Elképzelem, hogy mekkora terhet és bajt vonnának ezzel magukra. Mégis merem remélni, hogy a régi hussziták fiaí a szerfőltött lagymataggá lett Európának meg fogják mutatni, hogy meg ma is vannak férfiak. Minden cseh katona, aki majd küzd és szenved, érettünk is — és kimondom minden fenntartás nélkül —, Jézus Krisztus egyházáért teszi ezt, mely Hitler és Mussolini légkörében vagy nevetségességnek, vagy elpusztulásnak van kitéve. Rendkívüli idő ez, kedves Kollega úr, amikor egészséges érzékkel lehetetlen mást mondani, minthogy a hit érdekében egyenesen parancsolva van, hogy az erőszaktól való félelmet és a békeszeretetet elszántan a második helyre, a szabadságszeretetet éppen olyan elszántással az első helyre tegyük! Most még nem fojthatom vissza azt a reményemet, hogyha Prága szilárd marad, London és Páris talán ismét szilárdak lesznek. Az orosz segítség lehetőségére nem gondolhatunk szívesen, mert ez, még az esetben is, ha hatékonynak bizonyulna, azt jelentené, hogy az ördögöt Belzebubbal üzzük ki. De végre is mit tudunk az isteni gondviselés terveiről és szándékairól, mely mindezekben megnyilvánulhat. Egy egészen bizonyos: amennyire az ellenállás az emberi oldalról lehetséges, azt a csehszlovák határon meg kell tenni és a jó lelkiismeret, amellyel ezt megteszi s vele együtt a végső eredmény attól függ, hogy bizalmukat ne emberekbe, ne államférfiakba, véderőbe és repülőgépekbe, hanem minél többen az élő Istenbe, a Jézus Krisztus Atyjába vessék. Talán nem áll utolsó helyen az a gondja is, hogy népe e súlyos jelenben és talán még súlyosabb jövőben minduntalan emlékezzék Isten ígéjére, mint életben és halálban egyetlen vigasztalásra. A német csapatok erősebbek lehetnek, de nem tudom hogyan és honnan van ez a bizakodásuk, mely végeredményben egyedül fontos és tartós. Vajjon miképpen alakulnak a dolgok, ha ez a levél kezében lesz? El ne mulassza ottani barátainak megmondani, hogy egész szívvel Önökkel vagyok. Minden köszöntés és minden szó, amit még írhat, részemre fontos és értékes. — Közösségben sokkal inkább, mint bármikor: K. Barth.“

Ennyi a levél. München és Bécs már pontot tett úgy a Barth, mint a csehek és mások aggodalmaira. A hecc nem úgy végződött, amint Barth remélte vagy ajánlotta. Az „óriáskigyó“ kiszemelt áldozatát már lenyelte, a horogkeresztes zászló már Dévény felett lengedezik, s az óriás büvölő, tekintetével a ruthén kapun át már újabb fogást szemléltet. Ez azonban a kérdés politikai vonatkozása, ami ezúttal nem érdekel.

Minket most az a kérdés érint, amit a hitlerizmusnak semmiféle politikai győzelme és előretörése elfeledtetni nem tud, ami Barthból is az előbbi keserű és elszánt hangú levelet kiváltotta: *Jézus Krisztus egyházának a sorsa.* Milyen helyzete és jövője tárul fel Barth levelében az egyháznak? Milyen veszélyek törnek rá? Miképpen lehetne e veszélyeket feltartóztatni? Ezek Barth levelének súlyos kérdései, nem pedig amint egye-

sek állítják: kicsiyes háborús uszítás, sem pedig politikai állásfoglalás a cseh kérdésben, mégcsak nem is egy baráti hűségnyilatkozat a másik szorongatott helyzetében. Szándékosan talán mind bele lehet ezeket levelébe magyarázni, de ami a levélben benne van, amiért írta, az az egyház érdekének védelme minden lehető eszköz által. Megengedem, hogy Barth politikai, gazdasági, geográfiai tájékozottsága nem kifogástalan, akik a kérdéssel még nagyobb nemzeti érdekekkel foglalkoztak, mint Barth, jól tudták, hogy a cseh szabadság és a csehszlovák állam határai egymással nem összeeső fogalmak, de leveléből világosan kitűnik, hogy amikor ő ezekről a másodlagos vonatkozásokról beszél, Hitler és Mussolini légkörében eljelentéktelenedő vagy pusztuló egyház védelme érdekében beszél. Barth látja azt a veszedelmet, melyet az öncélú és végcélú állam az egyházra nézve jelent. Távol áll az ilyen államtól, hogy politikai cselekvésében még a legkisebb mértékben is tekintettel legyen az egyház érdekére, ha a maga érdeke mást kíván s még távolabb eredeti hivatásától, hogy az isteni uralomnak legyen az eszköze, ne pedig Istent is, az egyházat is a maga politikai céljai érdekében tartsa eszköznek. Barth magatartása figyelmeztet, hogy amikor az állam az isteni uralom megvalósulását akadályozza, akkor e kérdés előtt állunk: vajjon Istennek vagy embereknek engedelmessékedünk-e inkább? Az elért politikai sikerek nem tehetnek vakokká Krisztus egyháza iránt. A német terjeszkedés politikai következményei lassan csak kibontakoznak, az egyházi helyzet azonban döböntő képet mutat. Az éremnek két oldala van. S hogy a helyzetben tisztán lássunk, az előtt sem hunyhatunk szemet, ami vallási és egyházi vonatkozásban az „óriáskigyó” országában végbemegy.

Olvasom, hogy Rosenberg Alfred a legutóbbi birodalmi kultúrgyűlésen kijelentette, hogy a nemzeti szocializmus célja a keresztény egyház kiirtása, a nyilvános harcok lehető elkerülésével. A nemzetközi bonyodalmakra való tekintettel e törekvésben lehetőleg elővigyázatos taktikát ajánl. „Hogy a katolikus egyháznak és vele együtt az evangélikus hitvalló egyháznak mai formájában a nép életéből el kell tűnnie, ez előttem — és hiszem, hogy ezt a Führer szándéka szerint is mondhatom — tökéletesen világos.” És különösen az ifjúságnál már megvan az eredmény. „A tanterv minden iskolában keresztény- és zsidóellenes szellemben van kiépítve, a felnövekvő generáció minden ámtástól védve van.” A nemzeti szocialista tantestület tagjai pedig nem sokkal ezután kimondották, hogy iskoláikban vallásoktatást nem engedélyeznek. A német államegyház a keresztény egyháznak irgalmatlanul véget akar vetni. Hogy az új egyházban milyen egyházi és theologiai szellem érvényesül, kitűnik Barthnak éppen a magyar egyetemi hallgatók levelére küldött válaszából: „A német nemzeti szocializmus egy keresztényellenes mythosnak tudatos csalásra és vak erőszakra támaszkodó diktatúrája a teljes emberietlenség, szabadságnélküliség és jogfosztottság szűkségekpeni következményével az egész állami, társadalmi, kulturális élet területén. E rendszer körében sem evangéliumi igehirdetés, sem egyház nincs fűbbet. Ez a rendszer az egyházat meglagadhatja, de az egyház is csak megtagadhatja ezt a rendszert. E rendszertől még nem uralt országok határain — akármilye-

nek e határok — közvetve az egyház is védelmeztetik. Ez az, amit a prágai levélben kifejeztem.”

Különös időket élünk, kedves Kollega úr! Mondhatjuk mi is: különös időket. De egy pillanatil sem szabad elfelejtenünk, hogy e különös idők ránk nézve legsúlyosabb és legégetőbb kérdése úgy is mint egyháznak, úgy is mint keresztény embereknek felkészülni: az elkövetkező megpróbáltatások megalkuvás nélküli elhordozására. Ha Isten odáig vezet, akkor szenvedések árán is az egyháznak kell kimondania a vétót a Jézus Krisztus egyházát elnyelni akaró „óriáskigyók” felé: Eddig és ne tovább! Ki kell mondjani *ott és akkor, ahol és amikor* Isten parancsolja! Ez Barth magatartásának komoly figyelmeztetése.

David Gyula.

Irodalom és Művészet

Erdélyi Magyar Református Naptár.

(Az 1939. közönséges évre. Ára 20 lej. Az Erdélyi Ref. Egyházkerület Iratterjesztésének kiadása.)

Ha nem csalódom, éppen tizenöt éve annak, hogy az első Erdélyi Magyar Református Naptár Az Út kiadásában megjelent. Pár év múlva megalakult az egyházkerületi iratterjesztés és azóta annak kiadásában jelenik meg közismert naptárunk.

Ahogy az új évre kiadott naptárunkat olvasgatjuk és némileg összehasonlítjuk eddigi naptárunkkal, örömmel állapíthatjuk meg, hogy sok olyan technikai és tartalmi nehézséget sikerült belőle kiküszöbölni, amelyeket eddig sokan kifogásoltak. Ami pedig a naptár tartalmát illeti, egyfelől nagyon változatos, másfelől nagyon jól megírt, gazdag anyagot tartalmaz. Püspökünk szívhez szóló körlevele az igazság, istenfélelem, hit, szeretet, békességtűrés és szelidség követésére szólítja fel a hiveket. Bizonyágtételében rámutat arra, hogy ezek a lelki kincsek miképpen jelentek meg Krisztusban s ő miképpen tudja azokat nekünk adni. Valóban nem lehet jobb újévi kívánság, mint ezeknek a nagy ajándékoknak a kívánása egymás és egyházunk számára. Tizenhatoldalas cikk foglalja össze a hirtelenül elrohant esztendő legfontosabb világpolitikai, országos és egyházi eseményeit. Ennek a nagyon zaklatott esztendőnek ez a világos összefoglalása egyik legnagyobb ajándéka a naptárnak. A Kölcsey-jubileum alkalmából Pogány Albert, nagyenyedi tanártól olvashatunk szép megemlékezést Kölcsey pár gyönyörű költeménye mellett. Naptárunk gazdag tartalmából is kiemelkedik kiváló erdélyi történetiróknak, Kelemen Lajosnak Református templomi mennyezet- és karfestmények című, gazdagon illusztrált tanulmánya: Nagyon jó volna, ha ez a cikk is hozzájárulna ahhoz, hogy gyülekezeteink és egyházi vezetőink jobban őrizzék meg egyházi műemlékeinket. N. A. megismertet a Dnyeszter-melletti kis svájci gyülekezetnek életével és problémáival abból az alkalomból, hogy ez a gyülekezet szorosabb kapcsolatba került egyházunkkal. Az egyházi munkáink közül az árvaház, diakonissza intézet, külmiszió kerül tüzetesebb vizs-

gálat alá. Elhunyt vezetőink közül Kecskeméthy István alakját rögzíti meg Dr. Imre Lajos mesteri tolla. Gyülekezeteink közül Unokának és Brassónak jut nagyobb hely, hogy templom-, illetve iskolaszenteseléséről megemlékezessék. Ezek mellett a nagyobb és kiemelkedőbb cikkek mellett számos tanulságos, hasznos és szórakoztató irással találkozunk naptárunkban.

Annál szomorúbb, hogy a naptár adomái közül több kiválóan alkalmas arra, hogy a jóhiszemű olvasót megbotránkoztassa, a rosszhiszemű előtt pedig a lelkipásztorok tekintélyét rongosza.

L. D.

H I R E I N K

A romániai magyar baptista szövetség szeptember havában konferenciát tartott prédikátorai számára. 196 prédikátor (1) vett részt a konferencián és rajtuk kívül 200 vendég. Kimondították a Belmissziói Szövetség megalakítását.

Az oroszországi evangélikus egyháznak a forradalom előtt 190 gyülekezete volt 230 lelkésszel. Templomai közül most zárták be az utolsót. Egyik lelkész sem teljesíthet már szolgálatot. Ezek közül csak 36 tudott Németországba menekülni, 68 fogságban van, 12 lelkész a sok gyötrelme után feladta szolgálatát, a többi sorsa „ismeretlen”.

Bibliolvasási tilalom. Oroszországban, a Leningrád-kerületben nemrég kihatásaiban végzetessé váló tárgyalás folyt le hét djedovitsi földműves ellen, akiket azzal vádoltak, hogy a Bibliából olvastak fel egymásnak. Hat vádlottat tíz évi, egy vádlottat nyolc évi börtönre ítélték.

Az „istentelenek” sajtója beismeri, hogy a londoni kongresszus teljes fiaskóval végződött.

Kozma Tibor, árpástói lelkész-testvérünk svájci tanulmányai alatt lefordította Barth Károly és Barth Henrik *Szentlélekről* szóló szép könyvét. Reméljük, hogy ez a munka is a közeljövőben megjelenhetik. Igazán nagy szükség volna a Szentlélekről alkotott homályos és sokszor téves nézeteinket ilyen alapos munka által megtisztítani.

Katholikus bibliolvasó kalauz! A müncheni „Katholische Kirchenzeitung” írja, hogy az 1939. évben meg kell kezdeni a Biblia olvasása számára kalauz közlését a katolikus egyházi tapokban. „Éz a perikóparendszeren alapuló bibliolvasó kalauz segítséget nyújtana az egyes családoknak a Szentírás hasznos olvasása számára. A vasárnapi textust a hét napjain különböző oldalról világítaná meg a kalauz, s így naponta vehetnők a mennyei kenyér áldásait. Egyház és otthon, istentisztelet és embertársá-

ink iránti szolgálat, vasárnap és hétköznap, imádság és munka így sokkal inkább áthatják egymást és igazi gyümölcsöt teremnek”.

A dévai református gyülekezetben 105 kenyéret osztottak ki élesztendő estéjén a szegények között vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül. Déva városában így egyetlen szegény család sem maradt, akinek kenyér nélkül kellett volna kezdenie az új élesztendőt.

Bibliaterjesztés. A brit és külföldi bibliaterjesztő-társaság jelentése szerint 1937/38. évben 11,318.575 darab teljes biblia, illetve bibliai részt adtak el. A bibliák vétele visszaesett Spanyolországban és Kinában; több bibliát adtak el, mint az elmúlt évben: Angliában, Esztországban, Finnországban, Romániában, Olaszországban, Cseh-, Görög-, Lengyelországban, Skóciában és Portugáliában. Kevesebbet, mint az elmúlt észtendőben: Német-, Magyar-, Törökországban, Svájcban, Belgiumban, Bulgáriában és Franciaországban. Afrikában kereken 525.000 darabbal fogyott el kevesebb biblia, mint a tavaly. Európában a csökkenés száma: 1,493.130. A bibliatársaság alapítása óta kereken 500 millió teljes bibliát és bibliai részt adott ki! Ez évben 12 új fordítás jelent meg, ezek közül egy ázsiai, nyolc afrikai nyelven. Ezzel a társaság által kiadott bibliafordítások száma 723-ra emelkedett. Ha a többi bibliakiadásokat is tekintetbe vesszük, akkor 1000-nél is többféle nyelven látott napvilágot Isten Igéje. Meg kell itt jegyeznünk, hogy amíg e brit bibliaterjesztő társulat valóban sokkal kevesebb bibliát tudott elhelyezni Németországban, mint az elmúlt években, addig a német bibliai kiadványok sokkal nagyobb számban fogytak el, mint az elmúlt észtendőkben.

Evangélikus népfőiskola nyílt meg Nagytarcsán, Magyarországon, ahol az elemi iskolát végzett falusi fiúk és leányok nyernek hasznos ismeretekre való oktatást és ami a fő, a finn népfőiskolák mintájára, keresztyén nevelést.

Az Egyházi Ujság, a bukaresti ref. gyülekezet és „regáli egyháztársadalmi lap” most fejezte be tizedik évfolyamát. „Tíz év alatt létesülnek az egyházon kívül — Bucureștiben — egyesületek, lapok indulnak, magyar könyvkereskedés, szövetkezet, színház nyílik, amelyek nyomtalanul ming eltűntek — olvassuk a szerkesztő mementójában, Az egyház által indított jelentősebb munkák pedig Istennek hála érette, ma is folynak megszakítás nélkül.”

Tanítónőképzőt végzett református leány elmenne gyermekek mellé. Elemi iskolások tanítását vállalja. Cím a Kláltó Szó kiadóhivatalában.

Szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.

Nyomatott a „Grafica” könyvnyomdában, Cluj.

Bun de Imprimat